

การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน 3 Self เพื่อส่งเสริมความยึดมั่นผูกพันทางการเรียนของผู้เรียนระดับปริญญาตรี

รุ่งอรุณ ปิยะฤทธิ์, ค.ม.* จันทรีศม์ บุญมี, พย.ม.**

อัปสรสิริ เอี่ยมประชา, ค.ม.*** และ ศิชา สังวรวงษ์, กศ.ม.****

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ พัฒนารูปแบบการเรียนการสอน 3 Self เพื่อส่งเสริมความยึดมั่นผูกพันทางการเรียนของผู้เรียนระดับปริญญาตรี กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย (เก็บข้อมูลความต้องการในการพัฒนารูปแบบฯ) คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 36 คน มาจากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวัดความยึดมั่นผูกพันทางการเรียนของผู้เรียนก่อนการใช้รูปแบบฯ มีการวัดทั้งหมด 3 ด้าน คือ ด้านปัญญา ด้านอารมณ์ และด้านพฤติกรรม ทั้งหมดรวม 15 ตัวชี้วัด และคำถามปลายเปิด 1 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา การหาค่าเฉลี่ย และการหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน 3 Self มีหลักการ คือ เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมเข้ามามีบทบาทในการกำหนดการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน และมีความรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเอง โดยถือว่าการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสามารถพัฒนาความยึดมั่นถ้อยมั่นด้านปัญญา ด้านอารมณ์ และพฤติกรรมของผู้เรียนได้ด้วยตนเอง เพื่อให้การจัดการเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยมีขั้นตอน 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 Self – investigate (สำรวจ) ขั้นตอนที่ 2 Self - set goal (สนใจ) ขั้นตอนที่ 3 Strategic for learning (เรียนรู้) ขั้นตอนที่ 4 Show (แสดง) และขั้นตอนที่ 5 Self-reflection (สะท้อน)

คำสำคัญ: ความยึดมั่นผูกพันทางการเรียน รูปแบบการเรียนการสอน 3 self การตระหนักรู้ในตนเอง การประเมินตนเองการเรียนรู้แบบนำตนเอง

* อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

** พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ (ด้านการสอน) วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ราชบุรี คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข

*** อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

**** กองนโยบายและแผน มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

The Development of 3 Self Instructional Model to Enhance Learning Engagement of Undergraduate Students

Rungaroon Piyarit, M.Ed. Jantharat Boonmee, M.N.S.

Apsornsiri Iampracha, M.Ed. & Sicha Sangwanwong, M.Ed.

Abstract

The objective of this research was to develop a 3 Self Instructional Model to enhance learning engagement of undergraduate students. The samples used in the research (collecting the need for model development) were 36 undergraduate students in the field of early childhood education at Bangkok Thonburi University enrolled in research courses for learning development in the second semester of the academic year 2021, which were selected by purposive sampling. The research instrument was the learning engagement of undergraduate students before using the model. There was a total of 3 parts: cognitive, emotional, and behavioral, with a total of 15 indicators and one open-ended question. Data were analyzed by Content Analysis, Mean and Standard Deviation.

The results of the research revealed that the development of teaching and learning model 3 Self has the principle of emphasizing that learners are involved in determining the learning management in the classroom and are responsible for their own learning, Manage learning that focuses on learners as the key and able to develop intellectual, emotional, and behavioral commitment of learners on their own for the most effective learning management with 5 steps: Step 1 Self – investigate, step 2 Self - set goal (interested), step 3 Strategic for learning, step 4 Show, and step 5 Self-reflection (reflection).

Keywords: Student Engagement 3 Self Instructional Model Self-Awareness, Self-Assessment Self-Directed Learning

บทนำ

ความยึดมั่นผูกพันทางการเรียน (student engagement) มีความสำคัญต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Whiting, 2022) ลักษณะของผู้เรียนที่มีความยึดมั่นผูกพันทางการเรียนจะแสดงถึงลักษณะการเอาใจใส่และมีส่วนร่วมในการอภิปรายในชั้นเรียน การพยายามเข้าร่วมกิจกรรมชั้นเรียน การแสดงความสนใจและมีแรงจูงใจในการเรียนรู้ (Fredricks, Blumenfeld, & Paris, 2004; Marks, 2000; Barkley, 2018; Barkley, 2020) การจัดการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และความยึดมั่นผูกพันทางการเรียน จึงมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน และผลระยะยาวต่อมาคือการศึกษาที่ผู้เรียนสำเร็จการศึกษา (Christenson, Reschly & Wylie, 2012) การที่ผู้เรียนเข้าไปทำกิจกรรมต่างๆ โดยการแสดงออกทางด้านอารมณ์ด้วยความรู้สึกลึกซึ้งมีส่วนร่วม การแสดงออกทางพฤติกรรมที่มีความกระตือรือร้นอย่างต่อเนื่อง การแสดงออกทางด้านการรับรู้โดยการจดจ่อสนใจอยู่กับการเรียนรู้และคงไว้ซึ่งความสนใจในการเรียนและการทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่องอยู่ตลอดเวลาทั้งในห้องเรียน ในโรงเรียน และแม้แต่นอกโรงเรียน (นพมาศ ว่องวิทย์กุล และอวยพร เรืองตระกูล, 2558) ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีเกี่ยวกับความยึดมั่นผูกพันทางการเรียน ที่ไม่ใช่แค่เพียงการมีส่วนร่วมในเวลาเรียนเท่านั้นแต่มีความเกี่ยวข้องกันหลายมิติ ได้แก่ มิติด้านการรับรู้ มิติด้านอารมณ์ และมิติด้านพฤติกรรม (Fredricks, Blumenfeld, & Paris, 2004; Charbonneau-Gowdy & Chavez, 2019; Halverson & Graham, 2019)

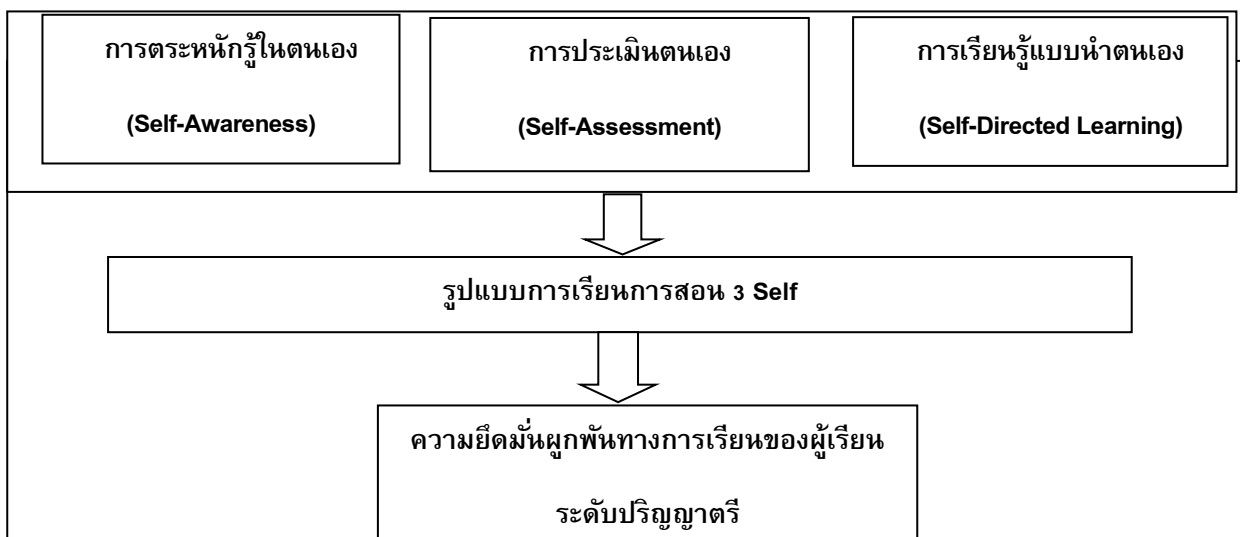
จากข้อมูลการประเมินผลนักเรียนระหว่างชาติ (Program for International Student Assessment: PISA) ที่ดำเนินการโดยองค์การเพื่อความร่วมมือและพัฒนาเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economic Co-operation and Development: OECD) ได้ทำการศึกษาระดับความยึดมั่นผูกพันของนักเรียนจาก 188 ประเทศทั่วโลก สำหรับประเทศไทยข้อมูลรายงานพบว่านักเรียนไทยมีคะแนนเฉลี่ยของ ความยึดมั่นผูกพันทั้งในด้านการรับรู้ การเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน และการมีส่วนร่วมในการเรียนระดับต่ำร้อยละ 32.7 และ 25.4 ตามลำดับ (Willims, 2003) ปัจจัยที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความยึดมั่นผูกพันในการเรียนจึงเป็น สิ่งสำคัญในการจัดการเรียนการสอน จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยในการเกิดความยึดมั่นผูกพันในการเรียนตามแนวคิดของบาร์คลีย์ (Barkley, 2018; Barkley, 2020) พบว่าปัจจัยที่ทำให้เกิดความยึดมั่นผูกพันในการเรียนของนักเรียน คือ แรงจูงใจ (Motivation) และการเรียนเชิงรุก (Active learning) โดยทั้งสองอย่างนี้ทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่องจึงจะทำให้เกิดความยึดมั่นผูกพันต่อการเรียน จากการศึกษางานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ พบมีหลายงานวิจัยที่ทำการศึกษากับความยึดมั่นผูกพันในการเรียนในผู้เรียนทั้งในระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมและระดับอุดมศึกษาในประเด็นขององค์ประกอบของความยึดมั่นผูกพันของผู้เรียนเมื่อพิจารณาแยกตามบริบทของระดับการศึกษาซึ่งพบว่าระดับระดับประถมศึกษา และอุดมศึกษา มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านการรับรู้ ด้านอารมณ์ และด้านพฤติกรรม (ปจรรย์ หวังรุ่งกิจ, สิทธิพงศ์ วัฒนานนท์สกุล และ สิริวรรณ ศรีพหล, 2561) สอดคล้องกับทฤษฎีความยึดมั่นผูกพันกับการเรียนดังที่กล่าวข้างต้น การจัดการศึกษาในทุกระดับมุ่งพัฒนาคนซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้กำหนดกลุ่มประชากรเป็นระดับอุดมศึกษา ในระดับอุดมศึกษาการจัดการศึกษามุ่งเน้นการพัฒนาคน โดยเฉพาะเป็นการจัดการศึกษาให้กับคนที่กำลังจะเป็นผู้ใหญ่ หรือเป็นผู้ใหญ่แล้วให้มีศักยภาพเพื่อให้ผู้เรียนเหล่านี้ได้ออกไปพัฒนาสังคม และประเทศชาติ เป็นการศึกษาเพื่อพัฒนากำลังคนขั้นสูงที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะทาง เช่น แพทย์ พยาบาล ครู นักกฎหมาย วิศวกร นักบัญชี ควบคู่กันไปกับการพัฒนาให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ (เรณูมาศ มาอ่อน, 2559) การปรับตัวจากความแตกต่างระหว่างการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่การศึกษาระดับอุดมศึกษา ทั้งในเรื่องกรอบแนวคิดที่มีความหลากหลายมากขึ้น ความรู้พื้นฐานและทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละบุคคล รวมถึงการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ สิ่งเหล่านี้เป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้และส่งผลกระทบต่อระดับความยึดมั่นผูกพันในวิชาการ (Ketonen et al., 2016)

การตระหนักรู้ในตนเอง (Self-awareness) ตามแนวคิดของเอครอท (Eckroth-Bucher, 2010) เป็นกระบวนการทำงานที่ต่อเนื่องของสมองในลักษณะของการใคร่ครวญ เพื่อความเข้าใจและการรู้ถึงความคิด ความรู้สึก ความเชื่อ ค่านิยม พฤติกรรม และการได้รับข้อมูลย้อนกลับจากผู้อื่น ก่อเกิดคุณค่าในการดำเนินชีวิตต่อไป การตระหนักรู้แสดงถึงศักยภาพของบุคคลต่อการรู้ถึงสภาวะทางอารมณ์ ปฏิบัติการตอบสนอง อย่างเหมาะสม สำหรับการประเมินตนเอง (Self-assessment) ผู้เรียนแต่ละคนสามารถสร้างความรู้ ความเข้าใจดังกล่าวได้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย แตกต่างกันไปตามความรู้ ประสบการณ์ ความสนใจ และวิธีการเรียนรู้ที่ตนถนัด โดยในกระบวนการสร้างความรู้ ความเข้าใจ หรือกระบวนการเรียนรู้นั้น หากผู้เรียนมีการตระหนักรู้ในกระบวนการคิดของตนและประเมินตนเองได้ ก็จะสามารถปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้และพัฒนาการเรียนรู้ของตนให้ไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ ซึ่งได้ข้อสรุปที่สอดคล้องกันว่า ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้จากการเห็นช่องทางความก้าวหน้าของตนในการเรียนรู้มากกว่าการรู้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การประเมินตนเองจึงเป็นสิ่งสำคัญในการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยการกำหนดเป้าหมายและติดตามการประเมินการเรียนรู้ของตนเอง เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาจุดอ่อนของตนเองให้ดีขึ้น (Mezirow, 1977; Falchikov & Goldfinch, 2000; Boud, 2013; Brownhill, 2022) และการเรียนรู้แบบนำตนเอง (Self-Directed Learning) ตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่ของโนวส์ (Knowles, 1975; Knowles et al, 2015) คือ ผู้เรียนเป็นเจ้าของการเรียนรู้เอง จะช่วยให้เรียนรู้ได้ตลอดเวลา และเกิดขึ้นได้ในทุกโอกาสไม่ว่าจากในห้องเรียนตามปกติ หรือเกิดขึ้นภายนอกห้องเรียน การเรียนการเรียนรู้จึงเกิดขึ้นได้ตลอดชีวิต ซึ่งมีความสำคัญมากต่อการพัฒนาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เนื่องจากเป็นทักษะที่ช่วยเพิ่มการมีส่วนร่วมทางสังคม ความเป็นพลเมืองที่กระตือรือร้น และความสามารถในการแข่งขันและการจ้างงาน (Salamati, 2012) จึงเป็นวิถีชีวิตที่สำคัญมากสำหรับการอยู่รอดของมนุษย์ในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงเกิดตลอดเวลา

คณะผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาเกี่ยวกับความยึดมั่นผูกพันทางการเรียนของนักศึกษา กลุ่มเป้าหมายที่ศึกษา คือ ระดับปริญญาตรี ดังได้กล่าวถึงความสำคัญของอุปสรรคต่อการเรียนรู้ซึ่งส่งผลกระทบต่อระดับความยึดมั่นผูกพันทางการเรียนของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ที่ลงทะเบียน

เรียนในวิชาการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 36 คน เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความยึดมั่นผูกพันทางการเรียนของนักศึกษาด้วยการวิจัยสำรวจความยึดมั่นผูกพันทางการเรียนของผู้เรียนก่อนการใช้รูปแบบฯ มีการวัดทั้งหมด 3 ด้าน คือ ด้านปัญญาด้านอารมณ์ และด้านพฤติกรรม ทั้งหมดรวม 15 ตัวชี้วัด ผลการศึกษาพบว่า 1) ด้านปัญญามีคะแนนเฉลี่ย 3.44 และมีค่าเบี่ยงมาตรฐานที่ 0.90 ตัวชี้วัดที่นักศึกษามีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ นักศึกษาสามารถนำความรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหาได้ และน้อยที่สุด คือ นักศึกษามีการตั้งคำถามเพื่อทบทวนความเข้าใจในสิ่งที่เรียน 2) ด้านอารมณ์มีคะแนนเฉลี่ย 3.51 และมีค่าเบี่ยงมาตรฐานที่ 0.98 ตัวชี้วัดที่นักศึกษามีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ นักศึกษารู้สึกตื่นเต้นเมื่อได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ และน้อยที่สุด คือ นักศึกษารู้สึกกระตือรือร้นอยากเข้าชั้นเรียน และ 3) ด้านพฤติกรรมมีคะแนนเฉลี่ย 3.38 และมีค่าเบี่ยงมาตรฐานที่ 0.92 จากการศึกษาวิจัยเบื้องต้นพบว่า ด้านปัญญา และด้านพฤติกรรมมีคะแนนเฉลี่ยไม่สูงมากหากได้รับการพัฒนาให้สูงขึ้นอาจส่งผลดีต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนั้นประเด็นการวิจัยในครั้งนี้ สอดคล้องกับคำตอบของคำถามปลายเปิดที่นักศึกษาสวนใหญ่ชอบกิจกรรมแบบกลุ่ม และจัดกลุ่มตามความสมัครใจ รองลงมาคือ การได้รับมอบหมายงานในชั้นเรียนที่ทำท้าย และเป็นหัวข้อที่น่าสนใจและทันสมัยการณ์ และการได้รับคำชมจากผู้สอนเมื่อผลงานสำเร็จ เมื่อพิจารณาทั้งคำถามลักษณะประเมินค่า และคำถามปลายเปิดจะเห็นความต้องการของนักศึกษา และแนวทางในการกำหนดขั้นตอนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความยึดมั่นผูกพันของนักศึกษา คณะผู้วิจัยจึงมุ่งที่จะพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน 3 Self เพื่อส่งเสริมความยึดมั่นผูกพันทางการเรียน โดยมีกรอบแนวคิด ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน 3 Self เพื่อส่งเสริมความเชื่อมั่นผูกพันทางการเรียนของผู้เรียนระดับปริญญาตรี
2. เพื่อศึกษาผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอน 3 Self เพื่อส่งเสริมความเชื่อมั่นผูกพันทางการเรียนของผู้เรียนระดับปริญญาตรี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย

นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีที่ลงทะเบียนเรียนในวิชาการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 2 ห้อง รวม 36 คนมาจากการเลือกแบบเจาะจง ซึ่งมีคุณสมบัติการคัดเข้าเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี และเต็มใจเข้าร่วมการวิจัย ส่วนคุณสมบัติการคัดออกคือไม่สามารถร่วมกิจกรรมทำแบบวัดความเชื่อมั่นผูกพันได้

2. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ 3 Self

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความเชื่อมั่นผูกพันทางการเรียนของผู้เรียนระดับปริญญาตรี

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

แบบวัดความเชื่อมั่นผูกพันทางการเรียนของผู้เรียนก่อนการใช้รูปแบบฯ โดยมีขั้นตอนการพัฒนาเครื่องมือดังนี้

3.1 คณะผู้วิจัยศึกษาดำรงเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.2 จัดทำแบบวัดความเชื่อมั่นผูกพันทางการเรียนของผู้เรียนก่อนการใช้รูปแบบฯ ข้อคำถามมีลักษณะเป็นมาตรประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ ประกอบด้วยด้านปัญญา ด้านอารมณ์ และด้านพฤติกรรม ได้แบบวัดด้านละ 5 ข้อ และคำถามปลายเปิด 1 ข้อ รวมทั้งสิ้น 16 ข้อ

3.3 นำแบบวัดความเชื่อมั่นผูกพันทางการเรียนของผู้เรียนก่อนการใช้รูปแบบฯ ตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ประเมินความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.703 แก้ไขปรับปรุงแบบวัดฯ ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

3.4 นำแบบวัดความเชื่อมั่นผูกพันทางการเรียนของผู้เรียนก่อนการใช้รูปแบบฯ ไปใช้กับนักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 36 คน วิเคราะห์สัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น ของแบบทดสอบมีค่าเท่ากับ .83

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยนำแบบวัดความเชื่อมั่นผูกพันทางการเรียนของผู้เรียนที่สร้างขึ้นด้วย Google Forms จำนวน 1 ฉบับ ไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย โดยมีการนัดหมายและชี้แจงการเก็บรวบรวมข้อมูลผ่านระบบออนไลน์ Google Meet และ

จัดส่ง Link ผ่านช่องทางไลน์ ในวันที่ 18 พฤศจิกายน 2564 เวลา 08.00 น. และขอความร่วมมือตอบกลับภายในวันที่ 18 พฤศจิกายน 2564 เวลา 18.00 น. ได้แบบสอบถามกลับมาครบทั้ง 36 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

คณะผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน หลังจากนั้นวิเคราะห์และสรุปผล นำผลไปใช้พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ 3 Self

6. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน 3 Self เพื่อส่งเสริมความเชื่อมั่นผูกพันทางการเรียนของผู้เรียนระดับปริญญาตรี มีขั้นตอน ดังนี้

6.1 คณะผู้วิจัยศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาความเชื่อมั่นผูกพันทางการเรียนของกลุ่มเป้าหมายจากการวัดผู้เรียน นโยบายการศึกษา และแนวทางการพัฒนาการศึกษาในปัจจุบันจากเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างความต้องการจำเป็นของการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน 3 Self เพื่อส่งเสริมความเชื่อมั่นผูกพันทางการเรียนของผู้เรียนระดับปริญญาตรี โดยใช้แบบวัดความเชื่อมั่นผูกพันทางการเรียนของผู้เรียนก่อนการใช้รูปแบบฯ ผลการวัดดังกล่าว ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ภาพรวมค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความเชื่อมั่นผูกพันทางการเรียนของนักศึกษา (n=36)

ที่	รายการประเมิน	M	SD	แปลผล
1	ด้านปัญญา	3.44	.90	ปานกลาง
2	ด้านอารมณ์	3.51	.98	มาก
3	ด้านพฤติกรรม	3.38	.92	ปานกลาง
	รวม	3.44	.94	ปานกลาง

1. ด้านปัญญามีคะแนนเฉลี่ย 3.44 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.90 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง ตัวชี้วัดที่นักศึกษามีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ นักศึกษาสามารถนำความรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหาได้ และน้อยที่สุด คือ นักศึกษา มีการตั้งคำถามเพื่อทบทวนความเข้าใจในสิ่งที่เรียน

2. ด้านอารมณ์มีคะแนนเฉลี่ย 3.51 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.98 ซึ่งอยู่ในระดับมาก ตัวชี้วัด ที่นักศึกษามีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ นักศึกษารู้สึกตื่นเต้นเมื่อได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ และน้อยที่สุด คือ นักศึกษารู้สึกกระตือรือร้นอยากเข้าชั้นเรียน

3. ด้านพฤติกรรมมีคะแนนเฉลี่ย 3.38 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.92 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง ตัวชี้วัดที่นักศึกษามีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ นักศึกษาทำกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมายในชั้นเรียน และน้อยที่สุด คือ นักศึกษา แสดงความคิดเห็นเมื่ออยู่ในชั้นเรียน และค่าเฉลี่ยความเชื่อมั่นผูกพันทางการเรียนทางการเรียนของนักศึกษาในภาพรวมเท่ากับ 3.44 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.94 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นจะเห็นจากข้อมูลได้ว่า จากข้อมูล

มีผลทำให้ การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่จะช่วยส่งเสริมความเชื่อมั่นผูกพันทางการเรียนของผู้เรียนมีความสำคัญและควรพัฒนาเพื่อนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการเรียนการสอน

4. คำถามปลายเปิด คือ กิจกรรมการเรียนรู้ลักษณะใดที่ทำให้นักศึกษาเกิดความสนใจในการเรียนรู้มากขึ้นตอบได้มากกว่า 1 กิจกรรม และสามารถสรุปคำตอบได้ ดังนี้ นักศึกษาส่วนใหญ่ชอบกิจกรรมแบบกลุ่ม และจัดกลุ่มตามความสมัครใจ รองลงมาคือ การได้รับมอบหมายงานในชั้นเรียนที่ทำทาย และเป็นหัวข้อที่น่าสนใจและทันสถานการณ์ และการได้รับคำชมจากผู้สอนเมื่อผลงานสำเร็จ เมื่อพิจารณาทั้งคำถามลักษณะประเมินค่า และคำถามปลายเปิดจะเห็นความสอดคล้องของความต้องการของนักศึกษา และแนวทางในการกำหนดขั้นตอนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเชื่อมั่นผูกพันของนักศึกษา

6.2 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับแนวคิดความเชื่อมั่นผูกพันทางการเรียน การตระหนักรู้ในตนเอง การประเมินตนเอง และการเรียนรู้แบบนำตนเอง ซึ่งแต่ละแนวคิดมีหลักสำคัญ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงหลักการแนวคิดความเชื่อมั่นผูกพันทางการเรียน การตระหนักรู้ในตนเอง การประเมินตนเองและการเรียนรู้แบบนำตนเอง

แนวคิด ความเชื่อมั่นผูกพัน ทางการเรียน (Student Engagement)	3 Self			ขั้นตอน การเรียนการสอน
	การตระหนักรู้ ในตนเอง (Self-Awareness)	การประเมินตนเอง (Self-Assessment)	การเรียนรู้ แบบนำตนเอง (Self-Directed Learning)	
1. การมีส่วนร่วม ในการทำกิจกรรม 2. การกระตือรือร้น ในการเรียนรู้ 3. ความรับผิดชอบ งานของตนเอง	1. การรู้จักความถนัด ความสามารถจุดเด่น จุดด้อยของตนเอง 2. การเข้าใจความ แตกต่างของแต่ละ บุคคล และการรู้จัก ตนเอง	1. การประเมินผลเพื่อ การจัดกิจกรรม การ เรียนรู้ โดยการ ประเมินผลก่อน การเรียน	1. การวิเคราะห์ ความต้องการของ ตนเอง และความ ต้องการภายในกลุ่ม ผู้เรียน	1. Self –investigate (สำรวจ) ขั้นตอนการสำรวจความ สนใจในการเรียนรู้ของ ผู้เรียน
			2. การกำหนด จุดมุ่งหมายในการเรียน	2. Self - set goal (สนใจ) ขั้นตอนการกำหนด เป้าหมายการเรียนรู้ ร่วมกันของผู้เรียน

แนวคิด ความยึดมั่นผูกพัน ทางการเรียน (Student Engagement)	3 Self			ขั้นตอน การเรียนการสอน
	การตระหนักรู้ ในตนเอง (Self-Awareness)	การประเมินตนเอง (Self-Assessment)	การเรียนรู้ แบบนำตนเอง (Self-Directed Learning)	
	3. การรับรู้ หรือการมี ประสบการณ์ต่าง ๆ แล้วเกิดการ ประเมินค่า และ ตระหนักถึงความสำคัญ ในสิ่งที่ตนเองมี	2. การประเมินผลเพื่อ พัฒนาเป็น การประเมินผล การเรียนรู้ระหว่างทาง	3. การพัฒนาทักษะการ เรียนรู้ของผู้เรียน การ จัดการเรียนรู้เพื่อ ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิด การเรียนรู้ด้วยตนเอง	3. Strategic for learning (เรียนรู้) ขั้นการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้
	4. การกำหนดระยะเวลา หรือประสบการณ์และ สภาพแวดล้อม หรือสิ่ง เร้าภายนอก		4. การพัฒนาทักษะการ เรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น และ การแบ่งหน้าที่ความ รับผิดชอบใน กระบวนการเรียนรู้	4. Show (แสดง) ขั้นการนำเสนอผลงาน ประสบการณ์ที่ได้จาก การเรียนรู้
	5. การรู้จักและเข้าใจ ตนเอง จากการสำรวจ วิเคราะห์พิจารณาและ มองตนเอง	3.การประเมินผล รวบยอดเพื่อตัดสินผล	5. การพัฒนาทักษะการ ประเมินให้แก่ผู้เรียน	5. Self-reflection (สะท้อน) ขั้นการวัดผล ประเมินผลการเรียน การสอน

จากตารางสามารถอธิบายแสดงหลักการแนวคิดความยึดมั่นผูกพันทางการเรียน การตระหนักรู้ในตนเอง การประเมินตนเอง และการเรียนรู้แบบนำตนเอง ได้ดังนี้

- หลักการสำคัญของแนวคิดความยึดมั่นผูกพันทางการเรียนที่นำมาใช้ในการพัฒนารูปแบบฯ คือ การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม การกระตือรือร้นในการเรียนรู้ และความรับผิดชอบต่องานของนักศึกษา

- หลักการสำคัญของแนวคิดการตระหนักรู้ในตนเองที่นำมาใช้ในการพัฒนารูปแบบฯ คือ การรู้จักความถนัดความสามารถจุดเด่น จุดด้อยของตนเอง การเข้าใจความแตกต่างของแต่ละบุคคล และการรู้จักตนเอง การรับรู้ หรือการมีประสบการณ์ต่างๆ แล้วเกิดการประเมินค่า และตระหนักถึงความสำคัญในสิ่งที่ตนเองมีการกำหนดระยะเวลา หรือประสบการณ์และสภาพแวดล้อม หรือสิ่งเร้าภายนอก และการรู้จักและเข้าใจตนเอง จากการสำรวจวิเคราะห์พิจารณาและมองตนเอง

- หลักการสำคัญของแนวคิดการประเมินตนเองที่นำมาใช้ในการพัฒนารูปแบบฯ คือ การประเมินผลเพื่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยการประเมินผลก่อนการเรียนรู้ ระหว่างทาง และการประเมินผลรวบยอดเพื่อตัดสินผล

- หลักการสำคัญของแนวคิดการเรียนรู้แบบนำตนเองที่นำมาใช้ในการพัฒนารูปแบบฯ คือ การวิเคราะห์ความต้องการของตนเอง และความต้องการภายในกลุ่มผู้เรียน การกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียน การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียน การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น และการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในกระบวนการเรียนรู้ และการพัฒนาทักษะ การประเมินให้แก่ผู้เรียน

ผลการวิจัย

ผลการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน 3 Self เพื่อส่งเสริมความยึดมั่นผูกพันทางการเรียนของผู้เรียนระดับปริญญาตรี ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการจัดการเรียนรู้ และเงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.87 ซึ่งแสดงว่ารูปแบบการเรียนการสอนมีความเที่ยงตรงกับหลักการของแนวคิดพื้นฐาน ดังนี้

รูปแบบการเรียนการสอน 3 Self เพื่อส่งเสริมความยึดมั่นผูกพันทางการเรียนของผู้เรียนระดับปริญญาตรี

หลักการของรูปแบบการเรียนการสอน
การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมโดยการเข้ามามีบทบาทในการกำหนดการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน และมีความรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเอง โดยถือว่าการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสามารถพัฒนาความยึดมั่นถ้อยมั่นด้านปัญญา ด้านอารมณ์ และพฤติกรรมของผู้เรียนได้ด้วยตนเอง
วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอน
เพื่อส่งเสริมความยึดมั่นผูกพันทางการเรียนทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านปัญญา ด้านอารมณ์ และพฤติกรรมของผู้เรียนระดับปริญญาตรี

ขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอน

ขั้นตอนที่ 1 Self - investigate (สำรวจ) เป็นการสำรวจความสนใจในการเรียนรู้ของผู้เรียน อาทิ พื้นฐานความรู้ ความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน โดยใช้เครื่องมือหรือสื่อที่มีความหลากหลาย

ขั้นตอนที่ 2 Self - set goal (สนใจ) ขั้นการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ร่วมกันของผู้เรียน สิ่งที่เราคาดหวังว่าจะได้รับการเรียนการสอน รวมไปถึงกติกา คะแนน หรือรางวัลที่จะได้รับหากบรรลุเป้าหมาย โดยกำหนดจากพื้นฐานความรู้ และความสนใจของผู้เรียนแต่ละคนที่ได้สำรวจในขั้นตอนที่ 1

ขั้นตอนที่ 3 Strategic for learning (เรียนรู้) ขั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตั้งแต่กิจกรรม การเรียนการสอน สื่อ แหล่งการเรียนรู้ และการประเมินผลระหว่างเรียน เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้

ขั้นตอนที่ 4 Show (แสดง) ขั้นการนำเสนอผลงานและประสบการณ์ที่ได้จากการเรียนรู้ หลากหลายรูปแบบทั้งแบบกลุ่มที่มีการเน้นการทำงานเป็นทีม และแบบเดี่ยว

ขั้นตอนที่ 5 Self-reflection (สะท้อน) ขั้นการวัดผลประเมินผลการเรียนการสอน ทั้งรูปแบบการสะท้อนคิดและการวัดประเมินที่หลากหลาย และให้ผู้เรียนตนเองว่าเป็นไปตามเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้หรือไม่

การวัดและประเมินผลของรูปแบบการเรียนการสอน

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนนี้ วัดความยึดมั่นผูกพันของนักศึกษาโดยใช้แบบวัดความยึดมั่นผูกพัน และวัดจากการตรวจแบบบันทึกการสะท้อนตนเอง แบบบันทึกการทำงานกลุ่ม รวมถึงแบบบันทึกผลการจัดการเรียนการสอนของผู้สอน และสังเกตพฤติกรรมการทำงานกิจกรรมในชั้นเรียน

เงื่อนไขการนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้

- 1) ผู้สอนทำความเข้าใจรูปแบบการเรียนการสอน 3 Self ให้เกิดความเข้าใจเพื่อประสิทธิผลในการเรียนการสอน
- 2) ผู้สอนมีความมุ่งมั่นจริงจังในการจัดการเรียนรู้ด้วยความเต็มใจและมีความรับผิดชอบการจัดการเรียนรู้
อย่างเต็มความสามารถ
- 3) ผู้สอนสามารถเลือกใช้วิธีการสอน เทคนิคการสอน สื่อ ต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ควบคู่กับรูปแบบการเรียนการสอนนี้ได้ ตามบริบทของเนื้อหา และผู้เรียน

อภิปรายผล

รูปแบบการเรียนการสอน 3 Self เพื่อส่งเสริมความยึดมั่นผูกพันทางการเรียนของผู้เรียนระดับปริญญาตรี ได้พัฒนาขึ้นตามหลักการ และขั้นตอนที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน และมีการตรวจคุณภาพ ผู้วิจัย ได้พัฒนามาจากการค้นคว้าศึกษา แนวคิด ทฤษฎี รวมถึงศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความยึดมั่นผูกพันทางการเรียน การตระหนักรู้ในตนเอง การประเมินตนเอง และการเรียนรู้แบบนำตนเอง โดยหลักการดังกล่าวได้ ถูกนำมาประยุกต์ใช้ ในทุกขั้นตอนของกิจกรรมการเรียนการสอน และมีการดำเนินการอย่างเป็นระบบด้วยกระบวนการวิจัย จนได้ขั้นตอน การเรียนการสอนมาทั้งสิ้น 5 ขั้นตอน การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและมีความรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเอง โดยการ เข้ามามีบทบาทในการกำหนดการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนเกิดขึ้นจากขั้นตอนที่ 1 ที่มีการสำรวจความสนใจของผู้เรียน ด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย อาทิ การเขียนถึงความสนใจในการเรียนของผู้เรียน การทำแบบทดสอบความรู้ การเล่นเกม เพื่อทดสอบความสามารถ เป็นต้น ในขั้นตอนที่ 2 ผู้เรียนจะได้ร่วมกำหนดกติกาการเรียนการสอน กำหนดความรู้ที่ ต้องการได้รับทักษะ และพฤติกรรมที่ต้องการแสดงออกในช่วงเวลาของการเรียนการสอนนั้น ขั้นตอนที่ 3 ผู้เรียนจะมี ส่วนร่วมในการเปลี่ยนจากผู้รับความรู้ เป็นผู้ร่วมจัดการเรียนรู้ และแสดงผลการเรียนรู้ที่ได้รับในขั้นตอนที่ 4 และ 5 โดยสอดคล้องกับ Candy (1991) ซึ่งกล่าวว่า การเรียนรู้แบบนำตนเองทำให้ผู้เรียนมีความต้องการที่จะเรียนรู้มากขึ้น และ Maker and Neilson (1995) กล่าวว่า การที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ในเนื้อหาที่ตนเองเลือกจะมีแรงจูงใจในการเรียนมากขึ้น และ เมื่อผู้เรียนสนใจเรียนจะทำให้ส่งเสริมตนเอง และคนรอบข้างให้ความสำคัญกับสิ่งที่ตนสนใจ และผ่านการตรวจสอบ คุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน และมีผลแสดงให้เห็นว่ามีความเที่ยงตรงกับหลักการของแนวคิดพื้นฐาน

เอกสารอ้างอิง

- นพมาศ ว่องวิทยากุล และอวยพร เรื่องตระกูล. (2558). การพัฒนาโปรแกรมเพื่อส่งเสริมความยึดมั่นผูกพันกับการ เรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา: การทดลองแบบอนุกรม เวลา. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา*, 10(4), 113-124.
- ปาจริย์ หวังรุ่งกิจ, สิทธิพงศ์ วัฒนานนท์สกุล และ สิรวิพรรณ ศรีพล. (2561). การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะความ ยึดมั่นผูกพันในวิชาการของนักศึกษาปริญญาตรี. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย*.
- เรณูมาศ มาอุ่น. (2559). การจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ. *วารสารเทคโนโลยี ภาคใต้*, 9(2), 169-176.
- Barkley, E. F. (2018). Terms of engagement: Understanding and promoting student engagement in today's college classroom. In *Deep active learning* (pp. 35-57). Springer, Singapore.
- Barkley, E. F., & Major, C. H. (2020). *Student engagement techniques: A handbook for college faculty*. John Wiley & Sons.
- Boud, D. (2013). *Enhancing learning through self-assessment*. Routledge.

- Bouchard, P. (2009). Pedagogy without a teacher: What are the limits. *International Journal of self-directed learning*, 6(2), 13-22.
- Brownhill, S. (2022). Asking more key questions of self-reflection. *Reflective Practice*, 23(2), 279–290.
- Candy, P. C. (1991). *Self-direction for lifelong learning: A comprehensive guide to theory and Practice*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Charbonneau-Gowdy, P., & Chavez, J. (2019). 3-M Model for Uncovering the Impact of Multi-level Identity Issues on Learners' Social Interactive Engagement Online. *Electronic Journal of e-Learning*, 17(2), pp131-143.
- Christenson, S., Reschly, A. L., & Wylie, C. (2012). *Handbook of research on student engagement* (Vol. 840). New York: Springer.
- Eckroth-Bucher, M. (2010). Self-awareness: A review and analysis of a basic nursing concept. *Advances in Nursing Science*, 33(4), 297-309.
- Falchikov, N., & Goldfinch, J. (2000). Student peer assessment in higher education: A meta-analysis comparing peer and teacher marks. *Review of educational research*, 70(3), 287-322.
- Fredricks, J. A., Blumenfeld, P. C., & Paris, A. H. (2004). School engagement: Potential of the concept, state of the evidence. *Review of educational research*, 74(1), 59-109.
- Halverson, L. R., & Graham, C. R. (2019). Learner engagement in blended learning environments: A conceptual framework. *Online Learning*, 23(2), 145-178.
- Ketonen, E. E., Haarala-Muhonen, A., Hirsto, L., Hänninen, J. J., Wähälä, K., & Lonka, K. (2016). Am I in the right place? Academic engagement and study success during the first years at university. *Learning and Individual Differences*, 51, 141-148.
- Knowles, M. S. (1975). *Self-directed learning: A guide for learners and teachers*.
- Knowles, M. S., Holton, E. F. I., & Swanson, R. A. (2015). The adult learner: The definitive classic in adult education and human. *Florence: Taylor and Francis*, 265.
- Marks, H. M. (2000). Student engagement in instructional activity: Patterns in the elementary, middle, and high school years. *American educational research journal*, 37(1), 153-184.
- Maker, J. C., & Neilson, A. B. (1995). *Teaching models in education of the gifted*. 2nd ed. Texas: ProEd.
- Mezirow, J. (1977). Transformative Learning: Theory to Practice. *New Directions For Adult And*
- Salamati, P. (2012). Lifelong learning; why do we need it? *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 31, 399-403. <https://doi.org>